
Omer IBRAHIMAGIĆ¹

Dr. sci. Ćazim Sadiković: “Evropsko pravo ljudskih prava”, “Magistrat”, Sarajevo, 2001.

Dr. sci. Ćazim Sadiković: “European Law of Human Rights”, “Magistrat”, Sarajevo, 2001.

Kada sam pristupio analizi knjige “Evropsko pravo ljudskih prava”, odmah mi je pao u oči neobičan naslov knjige i, sljedstveno tome, trebalo mi je da prvo odgonetnem sam naslov. Prva sintagma ovog naslova “Evropsko pravo”, u nas nije dovoljno afirmirana, jer je novijeg datuma, kada kažem novijeg datuma, onda je to posljednjih 50 godina. S obzirom na društvenu i političku prirodu našeg ranijeg sistema, materija koja je sadržana u evropskom pravu, nije bila za nas obavezna, s obzirom, da smo bili daleko od bilo kakvog pridruživanja evropskim integracijama. Ranije smo se suočavali sa nazivima, anglosaksonsko i kontinentalno pravo, pod kojim su se podrazumijevali pozitivni pravni sistemi Velike Britanije i kopnenog dijela Evrope, koje je svoju tradiciju baštinilo iz Rimskog prava koje se učilo i ranije i danas na našim pravnim fakultetima.

Što se tiče drugog dijela naslova “Ljudska prava”, ta sintagma je bila prisutna i u našem ustavnom sistemu, u cijelom periodu, od obnove državnosti BiH u Mrkonjić Gradu 1943. na Prvom zasijedanju ZAVNOBiH-a, pa preko Deklaracije o ljudskim pravima usvojene na Drugom zasijedanju ZAVNOBiH-a u Sanskom Mostu 1944., Ustava NR BiH (1946), Ustavnog zakona NR BiH (1953.), Ustava SR BiH (1963.) i Ustava SR BiH iz 1974. Zatim, Ustava Federacije BiH, posebno s obzirom na njegov Aneks

¹ Dr. sci., redovni profesor na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu

u kome je pobrojana 21 međunarodna konvencija ili međunarodni ugovor relevantan za ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, među kojima je Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, koji čine sastavni dio Ustava Federacije BiH i razumije se i današnjeg Ustava BiH iz 1995., koji je sadržan u Aneksu 4 Okvirnog mirovnog sporazuma za BiH iz Dejtona, u kome je pobrojano 15 međunarodnih ugovora i konvencija, koji predstavljaju sastavni dio Ustava BiH.

Istina, među tih pobrojanih 15 međunarodno-pravnih akata koji čine sastavni dio Ustava BiH, nema i Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, sa svojim protokolima. Međutim, to ne znači da ova konvencija nije sadržana u Ustavu BiH. Za razliku od Ustava FBiH u kome ova konvencija ima snagu ustavne norme, u Ustavu BiH, ova konvencija ima snagu "zakona nad zakonima", jer ima prioritet nad svakim drugim zakonom i drugo, što se prema slovu samog Ustava BiH, ova konvencija primjenjuje u BiH direktno, za razliku od Federacije BiH, u kojoj ova konvencija ima snagu ustavne norme i za njenu primjenu neophodno je prethodno donijeti zakon. Međutim, s obzirom na ustavnu supremaciju državnih pravnih normi nad entitetskim pravom, ova konvencija se neposredno primjenjuje kao zakon u oba entiteta i Brčko distriktu BiH, kao i u organima i organizacijama države BiH.

Iz ovih nekoliko prethodnih napomena, može se zaključiti, koliki značaj ima ova konvencija za izgradnju ukupnog pravnog poretka Bosne i Hercegovine. Mi smo, dakle, tek na početku njene primjene. BiH je, mislim, jedina država danas u Evropi koja nije član Vijeća Evrope, a koju obavezuju norme ove konvencije, po sili samog Ustava BiH. Izuzetak je samo što se bez članstva u Vijeću Evrope, naši građani i institucije neće moći svojim tužbama obraćati na Evropski sud za ljudska prava, za koga ova konvencija ima snagu, neke vrste "Evropskog ustava" u pogledu zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda, čijim se presudama moraju pokoravati sve evropske države članice Vijeća Evrope.

Pojavu knjige "Evropsko pravo ljudskih prava", cijenjenog kolege Ćazima Sadikovića, ocjenjujem epohalnim činom u našoj sredini, koja je pravno skoro totalno zapuštena i u kojoj politika i pravo jačeg još uvijek dominiraju u razrješavanju sporova. Ovdje mislim na krupne sporove kada je riječ o zaštiti ljudi i njihovih sloboda jednako na cijelom prostoru BiH.

Smatram jako važnim da je ovu knjigu napisao autor koji je dugo vremena predavao Teoriju države i prava, a danas veoma uspješno predaje Političke

sisteme. Dakle, radi se o autoru, vrsnom poznavaoцу i teorije države, i teorije prava, i teorije i prakse političkih sistema. Dakle, u rasponu od teoretičara do neposrednog uvida u primjenu, kako teorije, tako i normi o ljudskim pravima u praktičnoj primjeni i funkcioniranju konkretnih ustavnih i političkih sistema. Još, ako se uzme u obzir da je kolega Sadiković konstituirao na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu predmet, kao jednu zasebnu naučnu disciplinu, pod nazivom "Ljudska prava", tada se može dobiti pravi razlog da se svi mi, kao i studenti, koji na bilo koji način, komuniciramo sa ovom Evropskom konvencijom, bilo kao sudije, državni činovnici, ili kao profesori, koji se u okviru svojih naučnih disciplina kojim se bave, susreću sa materijom ljudskih prava, radujemo pojavi ove knjige.

S pojavom ove knjige mi u BiH bliži smo evropskim integracijama, jer je ujednačavanje pravnih kriterija u našoj zemlji sa onim evropskim, uslov za standardizaciju normi, u svim drugim oblastima.

Zato će ova knjiga biti ne samo studentima, već svima nama priručnik u boljem razumijevanju zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda u modernoj Evropi kojoj težimo. Zato ovu knjigu treba svesrdno preporučiti, svim ustanovama i organizacijama koje rade na evropskim projektima, sudovima i upravama na svim nivoima, kao i političarima, a posebno građanima i organizacijama da se mogu uspješnije boriti protiv kršenja zakona i samovolje i bezdušnosti pojedinaca i grupa, koje radi svojih privatnih interesa ne prezaju ni pred čim, pa i otvorenih nasrtaja na živote, imovinu i čast ljudi.